

Μέτσοβο: από την οθωμανική κατοχή στην ενσωμάτωση με το Ελληνικό κράτος (Σοφία Μπούμπα, Εκπαιδευτικός- Λαογράφος)

/ [Πεμπτουσία](#)

Το 1795 καταργήθηκαν όλα τα προνόμια από τον Αλή Πάσα, πλην της Πατριαρχικής Εξαρχίας. Επί της διακυβέρνησής του πολλές κοινότητες έχασαν την αυτονομία τους και υπάγονταν πλέον στο τοπικό σπαχί. Όσες κοινότητες προσπάθησαν να προβάλλουν αντίσταση στην επιθετική πολιτική του Αλή Πασά κατεστράφησαν, όπως συνέβη με τη Μοσχόπολη, το Λινοτόπι και τη Νικολίτσα το 1769 (Nitsiakos, 1985). Η Β. Ρόκου (2007) ορίζει την εποχή του Αλή Πασά, στα τέλη του 18ου αιώνα, ως ορόσημο του τέλους της μεγάλης κτηνοτροφίας. Την εποχή αυτή το Μέτσοβο αποκτά και πάλι τη μορφή «δερβενικού χωριού» λόγω α) των τσιφλικοποιήσεων που λειτούργησαν εις βάρος της δραστηριότητας και β) της γεωργικής ανάπτυξης της Θεσσαλικής πεδιάδας χάρη στην οποία διοχετεύτηκε ο πλούτος στην καλλιέργεια της γης. Αυτά με τη σειρά τους είχαν ως αποτέλεσμα την αποδυνάμωση της κτηνοτροφικής ομάδας του Μετσόβου που κι αυτό οδήγησε στην παρακμή του Μετσόβου και τη

μετατροπή του —και πάλι— σε χωριό.

Άλλη συνέπεια της κατάργησης των προνομίων ήταν, ένα μεγάλο τμήμα των Μετσοβιτών, να αναζητήσει καταφύγιο στο εξωτερικό και να εγκατασταθεί σε εμπορικά κέντρα της Ευρώπης (πχ. Ρουμανία, Ρωσία, Αυστρο-Ουγγαρία) και περιμετρικά της Μεσογείου (πχ. Αίγυπτος), όπου κατάφεραν να διακριθούν στις εμπορικές τους δραστηριότητες και εν συνεχεία στράφηκαν στον ευεργετισμό προς την ιδιαίτερα τους πατρίδα, στοχεύοντας στην οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη αυτής. Τα κληροδοτήματα της εποχής εκείνης, άλλοτε σχετίζονταν με έργα υποδομής (κατασκευή καλντεριμιών, βрусών, υδραγωγείων, εκκλησιών, σχολείων, δημοτικών κήπων κ.ο.κ), κι άλλοτε με έργα κοινωνικής πρόνοιας και φιλανθρωπίας (γηροκομεία, ορφανοτροφεία, δωρεάν ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, προικοδοτήσεις άπορων κοριτσιών, οικονομική ενίσχυση στους οικονομικά ασθενείς, χορήγηση υποτροφιών σε σπουδαστές κ.λπ) (Τσουτσοπλίδης, 1993).

Μελανή σελίδα της ιστορίας του Μετσόβου υπήρξε στις 27 Μαρτίου του 1854, «ο χαλασμός του Γρίβα», όπου, ως αντίποινα, οι οθωμανικές αρχές, προς τους επαναστάτες με αρχηγούς τους Θ. και Δ. Γρίβα, έκαψαν, βάσει του απολογισμού, 400 σπίτια , απαγχόνισαν 10 νέους στα πλατάνια της Αγίας Παρασκευής, φόνευσαν 40 Μετσοβίτες και υποχρέωσαν τους κατοίκους να καταβάλουν ως φόρο 3.000 χρυσές λίρες (Τρίτος, 1992; Πλατάρης- Τζίμας Γ. , 2007). Επακόλουθο αυτής της καταστροφής ήταν η μετανάστευση ενός μεγάλου μέρους του πληθυσμού. Η

ανάκαμψη της περιοχής μετά την καταστροφή του 1854 οφείλεται κατά κύριο λόγο στα ευεργετήματα Μετσοβιτών, όχι μόνο προς την ιδιαίτερα τους πατρίδα, αλλά σε πανελλήνια κλίμακα (Τρίτος, 1992).

Η ενσωμάτωση του Μετσόβου στο Ελληνικό κράτος

«Το Μέτσοβο απελευθερώθηκε από τον τουρκικό ζυγό στις 31 Οκτωβρίου του 1912, όταν δυνάμεις του τακτικού ελληνικού στρατού, των Κρητών και Ηπειρωτών εθελοντών με τις οδηγίες του αρχιτέκτονα της μάχης Αν/χη Σταμάτη Μήτσα και την αποφασιστική συμβολή των οπλαρχηγών Στυλ. Κλειδή, Εμ. Μπαλαντίνου και Αριστ. Κριάρη, νίκησαν τους Τούρκους και σε συνδυασμό με τις μετέπειτα μάχες στα Τρία Χάνια και τον Προφήτη Ηλία τους έδιωξαν οριστικά από την πόλη και τη γύρω περιοχή. Η απελευθέρωση του Μετσόβου υπήρξε καθοριστική για τη γενικότερη έκβαση του απελευθερωτικού αγώνα, αφού η κατοχή της διαβάσεως του Μετσόβου από τον ελληνικό στρατό υπήρξε βασική προϋπόθεση για τις στρατιωτικές επιχειρήσεις καταλήψεως των Ιωαννίνων.» (Τρίτος, 1992, σ. 4). Μετά την απελευθέρωση του Μετσόβου, επήλθε παρακμή για δυο βασικούς λόγους: πρώτον, μετατοπίστηκε το εμπόριο στις αγορές των Ιωαννίνων και των Τρικάλων, και δεύτερον, τα κληροδοτήματα των ευεργετών, τα οποία είχαν συμβάλει σημαντικά στην ανάπτυξη του τόπου, με τον Α΄ Παγκόσμιο πόλεμο απωλέστησαν (Τρίτος, 1992).

Σε αυτήν την κρίσιμη φάση για την κοινότητα του Μετσόβου, το έτος 1936, ο Ευάγγελος Αβέρωφ επισκέφθηκε για πρώτη φορά τον τόπο καταγωγής του το Μέτσοβο. «Δεν είναι ακόμα πολιτικός, ούτε συγγραφέας. Είναι ένας νέος που παλεύει με τη φυματίωση. Αντιμετωπίζει ένα μέλλον αβέβαιο, και διαλέγει το χωριό των προγόνων του για να αναρρώσει και να στοχαστεί. Αμέσως το Μέτσοβο τον κατακτάει –η ομορφιά, τα προβλήματα, οι ανάγκες.» (Αβέρωφ- Ιωάννου, 1994, σ. 20). Τότε είναι που μαζί με άλλους εν Αθήναις Μετσοβίτες ίδρυσαν τον Εξωραϊστικό Σύλλογο Μετσόβου και εν συνεχεία ήρθε ο Ε. Αβέρωφ σε επαφή με τον οικονομικά ευκατάστατο Μιχαήλ Τοσίτσα, που ζούσε στο Παρίσι και δεν είχε καμία επικοινωνία με την πατρίδα του. Η επαφή αυτή απέβη καίρια για την πολυεπίπεδη ανάπτυξη του Μετσόβου. Χάριν των ευεργετών αυτών αναπτύχθηκαν τομείς όπως η οινοποιΐα (πχ. Κατώγι Αβέρωφ), η τυροκομεία (Τυροκομείο Ιδρύματος Τοσίτσα και βουστάσιο πάλι του ιδίου ιδρύματος), ξυλουργική (του Ιδρύματος Τοσίτσα), δημιουργήθηκε το Πρατήριο Λαϊκής Τέχνης, κτίσθηκε δημοτικό σχολείο, αναστηλώθηκε το μοναστήρι του Αγίου Νικολάου και το αρχοντικό της οικογενείας Τοσίτσα, όπου στεγάστηκε και Λαογραφικό Μουσείο, δημιουργήθηκε ξενώνας στο Αρχοντικό Τοσίτσα για τη δωρεάν φιλοξενία ανθρώπων από τον χώρο των επιστημών και των τεχνών, κτίστηκε το νοσοκομείο του Ιδρύματος Τοσίτσα,

έγιναν δενδροφυτεύσεις και έργα αντιδιαβρωτικά, δημιουργήθηκε παιδική βιβλιοθήκη κ.ο.κ. (Αβέρωφ- Ιωάννου, 1994).

Με όλα αυτά τα έργα το Μέτσοβο δεν θα μπορούσε παρά να είναι τη σημερινή εποχή «ένα πρότυπο ημιαστικό κέντρο με υψηλό βιοτικό επίπεδο και ικανοποιητική ποιότητα ζωής» (ΙΣΤΟΡΙΑ: Ιστορία ανά τους αιώνες). Αν και η κτηνοτροφία μειώθηκε σημαντικά εντούτοις η τοπική αγορά τονώθηκε χάρη στον τουρισμό και τη βιοτεχνία.

[Διαβάστε ολόκληρη τη μελέτη εδώ](#)